

info regio

Ενημερωτικό φυλλάδιο | 2006

EL

Ανανεωμένη πολιτική συνοχής για μια Ευρώπη που αλλάζει. Στόχος η μεγέθυνση και η δημιουργία θέσεων εργασίας σε περιφέρειες, πόλεις και μεθοριακές περιοχές

10 Ερωτήσεις και απαντήσεις

1) Γιατί η Ευρώπη χρειάζεται μια νέα πολιτική για τη συνοχή;

Συνοχή σημαίνει αλληλεγγύη μεταξύ των κρατών μελών για να μπορέσουν οι περιφέρειες να αναπτύξουν την καινοτομία και την ανταγωνιστικότητα και να προσελκύσουν περισσότερο κόσμο για να μείνει και να εργαστεί σε αυτές. Από τη συνοχή ωφελούνται όλες οι περιφέρειες: στις λιγότερο αναπτυγμένες περιφέρειες γίνονται επενδύσεις που διαφορετικά δεν θα γίνονταν, ενώ την ίδια στιγμή στις περισσότερο αναπτυγμένες περιφέρειες δημιουργούνται επιχειρηματικές ευκαιρίες

Σχεδίαση συσκευασιών στη Broby Grafiska, Sunne (Σουηδία)

για ιδιώτες και εταιρείες. Η Επιτροπή μαζί με τους εταίρους της στα κράτη μέλη και στις περιφέρειες καταβάλλει κάθε προσπάθεια για να εξασφαλίσει ότι κάθε ευρώ που επενδύεται μέσω της πολιτικής της για τη συνοχή πιάνει τόπο.

Η Ένωση έχει επενδύσει περίπου 480 δισεκατομμύρια ευρώ στις «λιγότερο ευνοημένες» περιφέρειες από το 1988, από τα οποία το 70% περίπου σε περιφέρειες με εισόδημα κάτω από το 75% του μέσου όρου. Μεταξύ 2007 και 2013 οι επενδύσεις θα είναι οι υψηλότερες μέχρι σήμερα, δηλαδή 308 δισεκατομμύρια ευρώ. Έχουμε κερδίσει ένα μεγάλο στοίχημα: οι διαφορές μεταξύ περιφερειών και χωρών που θα μπορούσαν να επιβραδύνουν την ενιαία αγορά και να διαταράξουν το ενιαίο νόμισμα έχουν μειωθεί σημαντικά. Πολλά όμως πρέπει να γίνουν ακόμη, ιδίως μετά την προσχώρηση των νέων εταίρων το 2004. Οι φτωχότερες περιφέρειες, κυρίως στα νέα κράτη μέλη, έχουν πολύ δρόμο να διανύσουν σε πολλούς τομείς. Ο πληθυσμός των συνταξιούχων όλο και αυξάνεται, εργάζεται μέχρι μεγαλύτερη ηλικία και ζει περισσότερο, ενώ ο αριθμός των εργαζομένων που τους στηρίζει συρρικνώνεται. Τώρα χρειαζόμαστε μια πολιτική συνοχής περισσότερο από κάθε άλλη φορά και χρειαζόμαστε επίσης καλύτερη εφαρμογή της. Η πολιτική διαγράφεται στους νέους κανονισμούς που καλύπτουν την περίοδο 2007-2013, ενώ οι αρχές και οι προτεραιότητες σχετικά με την υλοποίησή της περιγράφονται στις στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές της Κοινότητας.

2) Τι είναι οι στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές;

Οι στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές είναι ένα έγγραφο που συνέταξε η Επιτροπή για να βοηθήσει τις εθνικές και περιφερειακές αρχές να εκσυγχρονίσουν τις οικονομίες τους και να συνδέσουν τον προγραμματισμό τους με το στόχο της ΕΕ για τη δημιουργία μεγέθυνσης και ποιοτικών θέσεων εργασίας. Οι κατευθυντήριες γραμμές συμπληρώνουν τους κανονισμούς. Οι κανονισμοί είναι το νομικό πλαίσιο που εξασφαλίζει ότι όλοι εργάζονται σύμφωνα με τις Συνθήκες και στην ίδια βάση. Οι στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές καθορίζουν τις πολιτι-

Γέφυρα στο νέο αυτοκινητόδρομο Bilbao - Santander, κοντά στο Las Arenas, Χώρα των Βάσκων (Ισπανία)

κές προτεραιότητες για τις επενδύσεις που πρέπει να γίνουν. Είναι διαφορετικά έγγραφα αλλά αλληλοσυμπληρώνονται.

Οι νέες στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές είναι σημαντικές διότι επικεντρώνονται ακόμη περισσότερο στη μεγέθυνση και τη δημιουργία θέσεων εργασίας. Δείχνουν ότι στο μέλλον η έμφαση θα πρέπει να δοθεί στην κοινωνία της γνώσης και των πληροφοριών, την επιχειρηματικότητα, το περιβάλλον και την απασχόληση.

3) Πού οφείλεται η ιδιαιτερότητα της πολιτικής για τη συνοχή;

Η μοναδικότητα των ρυθμίσεων και της μεθόδου της πολιτικής της ΕΕ για τη συνοχή τη βοήθησαν να αποδώσει περισσότερο από οποιαδήποτε άλλη πολιτική οπουδήποτε στον κόσμο. Βοήθησε τις φτωχότερες περιφέρειες της Ευρώπης να συμβαδίζουν με τις εξελίξεις σε σημαντικό βαθμό και ενθάρρυνε τη δημιουργία των θέσεων εργασίας σε μεγάλη κλίμακα σε περιοχές με υψηλή ανεργία. Κι αυτό διότι διαθέτει πόρους εξαιρετικά σταθερούς (πάνω από 7 χρόνια) και ενισχύει το μακροπρόθεσμο σχεδιασμό και ανάπτυξη. Επίσης, διότι αναπτύχθηκε μια μέθοδος εργασίας την οποία ζηλεύουν πολλές χώρες.

Η ιδιαίτερη αυτή μέθοδος δίνει στις περιφέρειες την ευθύνη για την επιλογή και τη διαχείριση των έργων. Συνενώνει σε μια αποτελεσματική σύμπραξη τις εθνικές, περιφερειακές και τοπικές αρχές, τις επιχειρήσεις και τις μη κυβερνητικές οργανώσεις. Και εξασφαλίζει ότι τα έργα που επιλέγονται συμβαδίζουν με τις προτεραιότητες και τους στόχους που έχουν συμφωνηθεί

από κοινού με την Επιτροπή από την αρχή. Για την προσεχή περίοδο (2007-2013) οι προτεραιότητες και οι στόχοι αυτοί δίνουν μεγάλη έμφαση στην ημερήσια διάταξη της Ένωσης για τη μεγέθυνση και τη δημιουργία θέσεων εργασίας.

4) Ποιος ωφελείται;

Η Ένωση έχει δώσει στην πολιτική συνοχής σαφές προβάδισμα στις φτωχότερες περιφέρειες και χώρες. Πάνω από το 80% των κονδυλίων θα πάνε στις αποκαλούμενες «περιφέρειες σύγκλισης», βασικά σε εκείνες που έχουν εισόδημα μικρότερο από το 75% του μέσου εισοδήματος της Ευρώπης (υπολογίζεται ως κατά κεφαλήν Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν). Θα καλυφθεί το μισό περίπου του πληθυσμού της Ευρώπης και τα περισσότερα από τα νέα κράτη μέλη. Το 15,7% των χρημάτων θα δοθούν για την «περιφερειακή ανταγωνιστικότητα» σε ολόκληρη την υπόλοιπη Ευρώπη, δηλαδή σε οποιαδήποτε περιοχή δεν είναι «περιφέρεια σύγκλισης». Τα χρήματα αυτά θα χρησιμοποιηθούν για έργα που θα στοχεύουν στη μεγέθυνση και τη δημιουργία θέσεων εργασίας και θα αντιμετωπίζουν τις διεργασίες εκσυγχρονισμού σε όλες τις άλλες περιφέρειες. Τα υπόλοιπα θα διατεθούν για τη «γεωγραφική συνεργασία» μεταξύ μεθοριακών περιοχών στην Ευρώπη και για δραστηριότητες δικτύωσης.

Τα χρήματα συνεπώς θα φτάσουν σε πολλές διαφορετικές ομάδες πολιτών στην Ευρώπη. Χάρη στην εσωτερική αγορά της ΕΕ, άνθρωποι και εταιρείες από όλες τις περιφέρειες

μπορούν να έχουν πρόσβαση στις επιχειρηματικές ευκαιρίες που δημιουργούνται μέσω της πολιτικής για τη συνοχή. Τα δισεκατομμύρια που επενδύονται προσφέρουν μοναδικό ερέθισμα για την οικονομία σε όλη την Ευρώπη και τα αποτελέσματα δεν περιορίζονται μόνο στις περιφέρειες-στόχους. Εξίσου σημαντικό είναι το ότι η επιλογή των έργων γίνεται σε τοπικό επίπεδο ανάλογα με το πόσο καλά ανταποκρίνονται τα προτεινόμενα έργα στα συνολικά κριτήρια και στα προγράμματα που έχουν επιλεγεί για την περιοχή.

5) Είναι τα χρήματα αρκετά ώστε να φανεί η διαφορά;

Χρόνο με το χρόνο αρκετές χιλιάδες έργα σε όλα τα κράτη μέλη χρηματοδοτούνται μέσω της ευρωπαϊκής πολιτικής για τη συνοχή και συμβάλλουν στην αναβάθμιση των φτωχών περιφερειών, στην αύξηση της περιφερειακής ανταγωνιστικότητας και στη δημιουργία θέσεων εργασίας. Η επιλογή των έργων αυτών βασίζεται στην ανάλυση των αναγκών και στις αναπτυξιακές προοπτικές των περιφερειακών οικονομιών, και πραγματοποιείται από τις περιφερειακές και εθνικές αρχές στο πλαίσιο μιας στρατηγικής προσέγγισης που έχει διαμορφωθεί για όλη την ΕΕ. Το αποτέλεσμα των παρεμβάσεων των Ταμείων αποτιμάται και από τα κράτη μέλη και από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι αξιολογήσεις δείχνουν ότι μεταξύ 1988 και 2001 το χάσμα μεταξύ των φτωχότερων περιφερειών και του μέσου όρου της ΕΕ μειώθηκε κατά ένα έκτο. Για παράδειγμα, η αύξηση του επιπέδου του ΑΕγχΠ λόγω της πολιτικής συνοχής ήταν 10% στην Ελλάδα και 8,5% στην Πορτογαλία μεταξύ 1989 και 1999, και η προβλεπόμενη αύξηση για τις δύο χώρες στην τρέχουσα περίοδο 2000-2006 είναι περίπου 6%. Όσον αφορά την περίοδο 2007-2013 από πρόσφατες έρευνες φαίνεται ότι η πρόσθετη αύξηση του ΑΕγχΠ στα νέα κράτη μέλη θα είναι της τάξης του 7-12% περίπου και ότι θα μπορούσαν να δημιουργηθούν 2,5 εκατομμύρια νέες θέσεις εργασίας.

Δεν χρειάζεται να μελετήσει κανείς πολύ το έργο που έχει γίνει, για να καταλάβει ότι πολλά σχέδια ολοκληρώθηκαν επιτυχώς και ότι τα αποτελέσματά τους είναι εμφανή. Κοιτάξτε, για παράδειγμα, το σύστημα μεταφορών της Ισπανίας που μεταμορφώθηκε τελείως τα τελευταία 20 χρόνια με αυτοκινητοδρόμους που οδηγούν στις περιφέρειες, τρένα μεγάλης ταχύτητας και υπόγειους σιδηροδρόμους στις πόλεις. Κοιτάξτε την Αθήνα όπου χάρη στον χρηματοδοτούμενο από την Κοινότητα υπόγειο σιδηρόδρομο (μετρό) το ολοκαίνουριο αεροδρόμιο είναι εύκολα προσπελάσιμο και όπου τραμ, επεκτάσεις του μετρό και ένας οδικός δακτύλιος βοήθησαν να γίνει πιο γαλανός ο ουρανός της πόλης και να μειωθεί η ρύπανση. Κοιτάξτε το νέο σύστημα ύδρευσης και επεξεργασίας του νερού που ετοιμάζεται για πολωνικές, λιθουανικές και εσθονικές πόλεις. Κοιτάξτε τους θύλακες υψηλής τεχνολογίας και επιχειρήσεων που δημιουργήθηκαν με τη βοήθεια της ευρωπαϊκής πολιτικής για τη συνοχή στη Σουηδία, τη Φινλανδία, τη Γερμανία, τη Γαλλία και την Ιρλανδία.

6) Πώς ελέγχονται οι δαπάνες; Πόσο μεγάλος είναι ο κίνδυνος της κακοδιαχείρισης;

Τα κράτη μέλη είναι υπεύθυνα για το μεγαλύτερο μέρος της διαχείρισης και του ελέγχου και η Επιτροπή απαιτεί να

υπάρχουν τα καλύτερα συστήματα και το πλέον κατάλληλο προσωπικό για την εκτέλεση αυτών των καθηκόντων. Υπήρξαν μεμονωμένα προβλήματα αλλά είναι λίγα σε σχέση με το ποσό των χρημάτων που έχουν διαχειριστεί οι υπεύθυνοι. Όταν συμβαίνουν λάθη συνήθως τα επισημαίνει το ίδιο το κράτος μέλος και η Επιτροπή και τα κράτη μέλη λαμβάνουν μέτρα για να διορθώσουν την κατάσταση ή να ανακτήσουν τα χρήματα. Ένας λόγος γι' αυτό είναι ότι οι υπηρεσίες της Επιτροπής, μαζί με τις εθνικές αρχές, επαληθεύουν την επιλεξιμότητα και τη διαχείριση των δαπανών σε περιφερειακό επίπεδο. Ένας άλλος λόγος είναι ότι, οι τοπικές διαχειριστικές αρχές και οι επιτροπές παρακολούθησης περιλαμβάνουν μεγάλο φάσμα μελών από τις επιχειρήσεις και τον τομέα των ΜΚΟ, γεγονός που φαίνεται ότι κρατάει τον καθένα σε επαγρύπνηση.

7) Πώς συνδέονται οι δραστηριότητες αυτές με την καθημερινή ζωή;

Η πολιτική συνοχής αφορά τον πολίτη με δύο σημαντικούς τρόπους: πρώτον, μέσω της συμμετοχής όλων των ενεργών πολιτών – της λεγόμενης κοινωνίας των πολιτών – κατά το στάδιο της προπαρασκευής, του προγραμματισμού και της υλοποίησης ενός έργου και, δεύτερον, μέσω των πραγματικών οφελών που αποφέρει ένα σωστά σχεδιασμένο και υλοποιημένο έργο στην τοπική κοινότητα. Τα αποτελέσματα της πολιτικής για τη συνοχή είναι εύκολο να τα διαπιστώσουν, ποικιλοτρόπως, οι περισσότεροι ευρωπαίοι πολίτες.

Η Επιτροπή λαμβάνει πάντα υπόψη της ότι η πολιτική αυτή αποδίδει μόνον εάν συνεκτιμηθεί η τοπική πείρα, εάν τα προβλήματα εντοπιστούν σε περιφερειακό επίπεδο και εάν οι λύσεις σχεδιαστούν και διεξαχθούν από τις κοινότητες οι οποίες και θα δρέψουν τους τελικούς καρπούς. Όλα αυτά λειτουργούν διαφορετικά σε κάθε χώρα αλλά συνιστούμε στην περιφερειακή αυτοδιοίκηση να εμπλέκεται στενά, όπως και η κεντρική κυβέρνηση, στην επιλογή και τη διαχείριση των έργων, οι κοινωνικοί εταίροι, όπως είναι οι τοπικές επιχειρήσεις, τα συνδικάτα και οι εργοδότες, να εμπλέκονται και αυτοί και όλη αυτή η διαδικασία να συμπληρώνεται από ειδικευμένες ΜΚΟ, όπως περιβαλλοντολόγους και ακτιβιστές για τα ίσα δικαιώματα, οι οποίες μπορούν να προσκληθούν να λάβουν ενεργά μέρος στη διαδικασία.

Δεν είναι απλό να βάλουμε τόσο διαφορετικές ομάδες να συνεργαστούν επιτυχώς και ορισμένα κράτη μέλη, ιδίως τα νέα, διστάζουν να βουτήξουν στα βαθιά. Αλλά τα οφέλη είναι μεγαλύτερα από μια βελτίωση της δημοκρατίας σε τοπικό επίπεδο και τη συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών. Συνεπάγονται υψηλότερο επίπεδο προτάσεων έργων με σπουδαιότητα για το τοπικό επίπεδο και μεγάλη βελτίωση στην τοπική επικοινωνία και δημοσιότητα σχετικά με τα έργα που χρηματοδοτούνται.

8) Τι άλλο μπορεί να κάνει η Επιτροπή για να βοηθήσει τις περιφέρειες να επιτύχουν τις προτεραιότητες που έχουν τεθεί;

Η Επιτροπή εξετάζει με ποιους τρόπους θα ενθαρρύνει νέες ιδέες, θα πυροδοτήσει νέες δράσεις και θα διαμορφώσει το έδαφος για συνεργασία ώστε να βοηθηθούν οι περιφέρειες

να αντιμετωπίσουν τα προβλήματά τους. Ένας τρόπος θα ήταν να αξιοποιήσουμε τις υπάρχουσες δραστηριότητες ανταλλαγής εμπειριών και να φέρουμε σε επαφή ομάδες περιφερειών με τον ίδιο τρόπο σκέψης στα πρώτα στάδια εκπόνησης των προγραμμάτων, οι οποίες θα επικεντρωθούν σε ιδιαίτερα ζητήματα: η πρόοδος θα συντελεστεί με τη συνένωση όλων των σημαντικών ιδεών. Η Επιτροπή θα μπορούσε να διαδραματίσει ενεργό ρόλο σε αυτές τις συναντήσεις, συγκαλώντας ίσως τις συνεδριάσεις στις Βρυξέλλες και παρέχοντας την κατάλληλη καθοδήγηση.

Η αποκτηθείσα πείρα θα μπορούσε να γίνει, κατ' αυτόν τον τρόπο, κοινό κτήμα και να λειτουργήσει ως συμβολή στην πρόοδο των εθνικών μεταρρυθμιστικών προγραμμάτων με τα οποία τα κράτη μέλη δίνουν μεγαλύτερη ώθηση στη διεργασία της Λισαβόνας. Αυτές οι ομάδες περιφερειών θα μπορούσαν να εστιάσουν το ενδιαφέρον τους σε ζητήματα όπως η ενεργειακή απόδοση ή στον τρόπο με τον οποίο θα μπορούσαν να επωφεληθούν οι ΜΜΕ από τα αποτελέσματα της έρευνας. Αλλά δεν θα πρέπει να υπάρχουν περιορισμοί ως προς τα θέματα στα οποία θα επιλέξουν να εξετάσουν οι ομάδες αυτές.

9) Πώς επιδρά η παγκοσμιοποίηση και η μετεγκατάσταση των βιομηχανιών στην πολιτική για τη συνοχή;

Οι συνέπειες για τις κοινότητες και τις περιφέρειες από αποφάσεις που λαμβάνονται έξω από αυτές ή έξω από την Ευρώπη μπορεί να είναι καταστροφικές. Η ίδια η πολιτική για τη συνοχή υπήρξε η απάντηση της ΕΕ σε ενδεχόμενες παρενέργειες που θα μπορούσε να έχει αρχικά η ευρωπαϊκή ενοποίηση και στη συνέχεια η παγκοσμιοποίηση στο πλαίσιο μιας απελευθερωμένης παγκόσμιας οικονομίας της αγοράς.

Ως πολιτική αποδεδειγμένης και απτής αλληλεγγύης μεταξύ των κρατών μελών, η πολιτική για τη συνοχή έχει υποστηρίξει και έχει βοηθήσει τις περιφέρειες να εκσυγχρονίσουν την οικονομία τους και θα συνεχίσει την προσεχή περίοδο να εργάζεται προς αυτήν την κατεύθυνση. Ωστόσο, από μόνη της η πολιτική συνοχής δεν μπορεί να εμποδίσει αποφάσεις που συνήθως λαμβάνονται στην παγκόσμια σκηνή και βασίζονται σε στοιχεία αποκλειστικού οικονομικού χαρακτήρα. Αυτό που μπορεί να κάνει η πολιτική συνοχής είναι να επιδιώξει να γίνουν ελκυστικότερες οι περιφέρειες για τους ξένους επενδυτές. Μάλιστα, αυτή είναι η πρώτη συνιστώσα των στρατηγικών κατευθυντήριων γραμμών. Ταυτόχρονα έχει δημιουργηθεί ένα «κεφάλαιο γνώσης» που μπορεί να αξιοποιηθεί υπέρ των περιφερειών που έχουν θιγεί από δυσμενείς οικονομικές αλλαγές και το οποίο έχει αποδείξει την αξία του πολλές φορές.

10) Πώς εξασφαλίζεται η διαφάνεια;

Οι πλέον σημαντικοί συντελεστές είναι τα ίδια τα κράτη μέλη. Σ' αυτά εναπόκειται κατά κύριο λόγο η ενημέρωση των πολιτών για τις δραστηριότητες που συγχρηματοδοτούνται από τα κοινοτικά διαρθρωτικά ταμεία. Η πολιτική συνοχής είναι μια από τις λίγες πολιτικές της ΕΕ που επιβάλλει υποχρέωση δημοσιοποίησης και ενημέρωσης στα κράτη μέλη. Παράλληλα, η Επιτροπή φέρνει σε επαφή τους αρμόδιους ενημέρωσης στα κράτη μέλη έτσι ώστε να ανταλλάσσουν ιδέες για το είδος της δημοσιότητας που αποδίδει πραγματικά. Αυτή η ομάδα εργασίας, η «ομάδα ενημέρωσης για τα Διαρθρωτικά Ταμεία» είναι μια από τις πιο δυναμικές και παραγωγικές ομάδες με τις οποίες συνεργαζόμαστε.

Σταθμός του Μετρό στην Αθήνα

